

2. Földrajzi kérdés.

Melyik folyó az, a mely a krajnai Karszton a Schneeburg közelében ered? Szt.-Canziannál egy tölesérbe süllyedve eltűnik s 37 km. távolságban Dieno mellett ismét előtör s innen kezdve, , hogy nevezik?

3. Történelmi kérdés.

Ki volt azon férfiú, a ki résztvett az első kereszties háboruban és Jeruzsálem ostromában s Askatonnál kitüntette magát? Guiscard Róbertnek unokaöccse.

4. Természetrizai kérdés.

Melyik gomba az, a melynek kalapja boltozatosan szétterjedő, szélén finoman csikozott, felszínén többnyire szemölcsös; felhámja nyúlós, tönkje pókhálószzerű velővel telt, nyáron és ősszel nő homokos erdőkben és erdős réteken? Nagyon mérgező, részegítő és bódító hatása.

5. Vegytani kérdés.

Földünk nehézség ereje az egyenlítőn $g = 978061$ m., mekkora lenne, ha földünk nem forogna tengelye körül?

6. Babyloni ósület.

Barts Lajostól.

A 45-ik számban közölt fejtörő kérdések megfejtése? **Számtani kérdés:** A keresett három szám: 12, 18, 27, vagy 27, 18, 12. E haladvány 10 első tagjának összege 4673203125. — **Földrajzi kérdés:** Répeze folyó. Ausztriában Lichtenegg mellett ered. A Rába egyik ágával egyesülve a Tóközt alkotja. Rábca néven ömlik a Rábába Győrnél. — **Történelmi kérdés:** XII. Károly a pultavai vereség után a törökökhöz menekült. 1718. decz. 11-én Friedrichshalt ostrománál lövetett agyon. **Természetrizai kérdés:** Kaszásópók falangya (phalangium opilio), a párkányok (arachnoideae) osztályába tartozik. — **Vegytani kérdés:** Scheiner Kristóf.

A 45. számban közölt fejtörő kérdések megfejtői: Hodács Ágost, Kulcsár Kálmán, Marikovszky László, Lombory Dezső, Kerényi Béla, Grau István, Ács János Kállay Béla, Áronfy Ernő, Deutsch Manó, Köhn Károly, Fleischmann Jenő, Szegfi Mór, Obermayer János, Schrei-

ner Kálmán, Ehrenfeld Jenő, Offenmüller Zsigmond, Várady Béla, Hazay Imre, Gadó István, Szvetics Gábor, Falussy Béla, Meisner Jenő, Báder Gusztáv, Kerényi Béla, Glass Jenő, Kutkovics István, Hegedüs Ferencz, Kerbler Lajos, Szepessy Gyula, Kasztner Gyula, Zombory Dezső, Fodor Béla, Pintér József, Orbán Károly, Havassy Dezső, Berényi Antal, Retek Gyula, Havasy Jenő, Steinberger Lajos, Liebelt Ferencz, Szigeti Sándor, Sziklay József, Salmayer Ferencz.

A könyvjutalmat Falussy Béla nyerte el Budapesten, (Krisztina-körút 1. sz.)

IRODALOM.

Az 1848–49-iki magyar szabadságharcz története című nagyszabású munkából most jelent meg a 68-ik füzet, a melyben Gracza György az 5 megszo-kott élénk és vonzó irmodorával a függetlenségi nyilatkozatot beszéli el. Szerfölött érdekes része a füzetnek a nagy-sallói csata leírása is. A szerző betegsége miatt mulasztást a kiadó czég Lampel Róbert (Wodiáner F. és fiai) azzal igyekeznek pótolni, hogy ezt a füzetet négy ivben adta ki.

A Magyar nemzet története. A monumentális alkotások közül nem utolsó helyet foglalják el azok, melyeket a szellemi munka a magyar irodalom emelt az ezredév emlékére. Ilyennek mondhatjuk méltán, mert az is a Szalay-Baróti «Magyar nemzet történetét», melylyel a Lampel Róbert (Wodiáner F. és fiai) budapesti kiadóczég kívánt hozzájárulni a millennium emlékének megőregbitéséhez. Mert hiszen nyelve mellett történetében él egy nemzet! Jelzett emlékszerű nagy munkából most vettük a 49-ik füzetet, mely különösen köti le figyelmünket. Felgördül benne hazánk egyik legdicőségesebb korszaka, eseményeinek történelmi függönye. Thurzó György, a Báthoryak, Bethlenek és Pázmányok hőszi szereplésével egészen II. Mátyás ktrály haláláig. Mily gazdag s érdekes tartalom, mily dus képdisz ismét.

Szerkesztői telefon.

K. Zoltán. 1. Talán a jövő számban. 2. Nem tudjuk. — R. M. Miskolcz. A szabadság az akarat önálló megnyilatkozása, képesség bármit tenni, a mit a törvények megengednek; az egyenlőség a polgárjogok, a törvényelőtti egyenlőség, a testvériség a kölcsönös szeretetnek, jóindulatnak akar jelszava lenni. Egyclőre többet nem mondhatunk.

A lap szétküldésére vonatkozó felszólalások, czimváltoztatások s előfizetési pénzek nem a szerkesztőségbe, hanem a kiadóhivatalba (Teréz-körút 23.) küldendők. Több kérdésre a jövő számban.

«Kosmos» müintézet nyomása. Budapest, VI., Aradi-utca 8.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt
A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA AJÁNLVA.

Előfizetési árak:
Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:
Dr. RUPP KORNÉL
Göygyinasiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” müintézet, kö- es könyvnyomda és hírlapkiadó reszv.-társ.

SZERKESZTŐSEG:
Budapest, IX., Soroksári-utca 31.
KIADÓHIVATAL:
Budapest, VI., Teréz-körút 23. sz.
KÉZIRATOKAT nem adunk vissza.

Kurucz nóták.

(Endrődi Sándor könyve.)

A mint a költő borongva járta az erdőt, rozsdacette, vén hangszerre bukkant. Fölvette, hátha van benne lélek? Belefűtt és ime, igéző hangok zengettek föl: tárogató szava sirt keresztül a levegőn...

Ósdi, régóta feledtségbe vett korszak tanulmányozásába mélyedt egy poéta és az csudamódon meghihlette érző szívét. A tények, az események alapján, a pusztá adatok kapcsán egy-egy gyönyörű dal fakad dalos ajkán. Megannyi üde harmatos virág, együttve drágalatos rét, melyről a mult fuvalma csap meg bennünket, magával hozván régi szép dicsőség mámorító illatot.

Endrődi Sándornak ez a könyve valóságos esemény. Minden túlzás nélkül elmondhatjuk, hogy az utolsó két évtized kevés ily remek, ily örvendetes lyrai gyűjteményt produkált. E versekből nem zúgnak föl nagyigényű, ezizomás szólások, eszmetertes frázisok, az egyéniség előtérbe tolnakodni szerető tényezője nem zaklat bennünket: az egész egy nagy kornak megjelentett képe, az egészen nagy idők szelleme, hangulata ring végiglen. Nem esetleg kivivott nagy eredményekért, erőkifejtésért tekintünk vissza bámulattal és kegyelettel ezen időszakra, hanem azért, mert a magyar sohasem volt oly igazán magyar, sohasem volt annyira hű faji jelleméhez, sohasem közelítette meg annyira a magyarról táplált ideált, mint ép ekkor. Hova lünt ekkor az annyit emlegetett, fatális keleti renyhesség? Férfias, létért való küzdelemmé vált élete, küzdenie kellett a nemzetnek szabadságért, a kiváltságosnak jogaiért, a szegénynek talpalatnyi földjéért és betevő

falatjáért, küzdenie kellett a leggyűlöltebb ellenség, a német ellen és fájdalom! saját véreivel szemben is.

Ezen kor érzésének, tehát a legtisztább magyar lélek világának tükre Endrődi Sándor könyve, az ujonnan fölfrissített kurucz nóták. Keménykedjék bár rajtunk a jelenkor kozmopolitizálásának kérge, olvassuk el ezt a könyvet s az belőlünk, Saulusokból, Paulusokat alakít. A nemzeti és faji érzésnek elfojtott, de mégis bennünk rejlő szikrája fellobog és urrá lesz egész lényükön. Értünk és érezzük, értjük és érezzük, hogy itt magyar szól magyarhoz Fিয়েlem és fogékonyság tehát!

Járunk a jelenben
S hirtelen átremben
Életünk a multba!

Szeretnők ledobni korunknak ránk nehezedeő jármát és rajongó örömmel andalognánk amaz időkben, megválnánk mostani javainknak édeskés egyhanguságától és megosztanók az akkori zivataros viszonyokat. Hadd sopánkodjunk a bánatba borult szegény magyar haza sorsán, sózzuk könnyel a kenyerünket, szidjuk a kaján németet és reménykedjünk jóleső bosszuban országunk megváltásában! Hallgassuk Rákóczy csatára hívó kürtjének riadását, élvezzük a győzelmek gyönyörét, a kurucz vitézek hetyke, labanczra agyargó fogadkozásait, majd keseregjünk a szerencse lehanyatlásán, kárhoztassuk a galád árulókat. Végül sirjunk együtt e levertekkal, bánkódjunk a bujdosók méla bánatával és borongjunk a Márványtenger idehangzó mormolásán... Haj Rákóczy, haj Beresényi!

Hála annak a könyvnek, mely ily hurokat pendit meg lelkünkben, megaczelosítja magyar érzelmeinket, öntudatot és férfiasan ellenálló dacot önt belénk! És hála annak a meleg-lelkű poétának, kinek érzeke, lelkesedése, bátorsága volt ezen immar mythikusnak rémlő időkbe visszazáldogálni és egyszerű, de az örök költészettel ékes himporával megtermékenyíteni szellemét, képzeletét. Ez férfimunka volt! Endrődi jelen kísérletével úgy tűnik föl, mint a bányász, ki csakányával ismeretlen tündöklő meneteket nyit meg a világ előtt. A kurucz költészet azon forrásoknak egyike, melyhez a jelen, elgyengülésében szenvedő költészetnek vissza kell térnie, hogy annak duzzadó életerejét mostanság vadonatujnak tetsző hangjait, fordulatait magába olvasztva, izmosodottan folytassa útját.

A kétkedő, a dekadens tán azt mondaná a

«Kurucz nóták»-ról: ez különczködés-számba menő egyéni próbálkozás, legjobb esetben a a haldokló «régeieskedés»-nek egy végső mozdulása. Mi, kik bizunk, azt szeretjük hinni: ez a nemzeties irány újraélesztésének nagy reményű előfutára, egy szebb és hamisítatlanabb irodalmi korszak hajnalának első sugara.

Endrődi Sándor így szól lelkes epilógjában:

Te, ki ezt olvasod,
Könyvetem forgatod.
Áldjon meg az Isten!

E könyvet olvasni: *kötelesség* és nem figyelem a szerző iránt. A ki nem érzi, nem érti át, abból kihalt a magyar szív. A *költőt* áldja meg az Isten és adjon neki erő, hevet, ihletet továbbra is, hogy tovább haladjon ezen a nyomon, ezen a csapáson!

Kemény Aladár.

MIAMIS KIRÁLY.

Irta: WALDEN EDMUND.

Ez a hadsegéd is elvágtatott.

Burns és társai közel voltak a fiatal parancsnokhoz, csudálkozva nézték a fiatal vezért, a ki a legnagyobb zavarban sem vesztette el nyugalmát.

Richard egyik harcostól tudta meg, hogy a fiatal parancsnok neve Washington és hogy Virginiából való.

Jobbról-balról is betört az ellenség az angolok közé.

Az ezredes így szólt a mellette levő trombitásnak:

Adj jelet az első s második zászlóaljnak a támadásra.

Nem messze Washingtontól egy kis magaslaton három alakot lehetett látni, a kik bámulva nézték a harcosokat.

Ez a három alak nem volt más, mint John, nővére és Nikunthas.

Ők is észrevették az ezredest.

— Ni a «villogó szem». Ó nagy harcos, menjünk le az angolokhoz.

Le mentek. Egyszerre csak felkiáltott Nikunthas:

— Nini, az én embereim, megyek a «villogó szemhez», megyek harcolni.

John nővérével együtt tovább ment, a fiatal főnök pedig megállott és bevárta a shawno-

kat, a kikkel együtt csakhamar belekeveredett a harcba.

John és Mary szerencsésen odaértek a felkelő sereghez, a hol megtalálták atyjukat. Könnyezve borultak egymás nyakába a viszontlátás öröme.

A kised csapat a fiatal leánnyal Washington figyelmét is felkeltette és odalovagolt hozzájuk.

Lord Sommerset néhány szóval elmondta az ezredesnek a történetet, ki így szólt:

— Mister Burns, menjen kissé hátra kedves leányával, mert itt csakhamar heves küzdelem lesz.

— Köszönöm tanácsát ezredes ur, követni fogom.

— Megfogja engedni ezredes ur, hogy mi is teljesíthessük kötelességünket itt a harcban?

— Lord Sommerset, ön maradjon itt mellettem, legyen hadsegédem.

Bob, ki időközben egy elesett katonától fegyvert szerzett, így szólt az ezredeshez:

— Én szívesen harcolnék a gyarmatért, csak ez az ember ne volna itt velem. Nedd, — mondá Wayteta felé fordulva, — te nagy harcos vagy, nem mennél el az öreg férfival és a leánnyal, nem védelmeznéd őket az esetleges veszélyekkel szemben?

— Hogyne, Bob? Nedd mindent megtesz, ha Bob parancsolja; te is eljössz majd?

— Igen, mindjárt utánatok megyek.

— Jó, Wayteta majd megvédi őket, ő nagy vitéz — és avval elment Burns után.

— Így ni John, most már tehetünk valamit a vén gyarmat érdekében is.

Odamentek a felkelők közé, a kiknek Bob gyorsan elmondta, micsodá körülmények folytán jöttek ide.

Épp akkor vitték el mellettük Braddockot, az angolok parancsnokló tábornokát.

Washington odavágtatott hozzá, leszállott lováról és ekkor így szólt hozzá az öreg tábornok:

— Minden elveszett, a mit még megmenthet, ezredes, mentse meg.

Washington kifejezte részvétét a haldoklónak, Braddock ügytelensége okozta, hogy oly szorongatott helyzetben voltak az angolok.

A rendes katonaságot megverték a francziák, sokat pedig az indiánok pusztítottak el az erdőségekben.

Odavágtatott Washingtonhoz egy angol tiszt és így szólt:

— Mit csináljunk most, ezredes ur?

— Azt tanácslom, Howe ezredes, vonuljon vissza a rendes katonasággal a küzdőtérrel, majd a gyarmatosokat küldöm előre.

Úgy lett; a hatás csakugyan megvolt: a francziák nem bántak oly könnyen ezen férfakkal, mint az angolokkal; különösen kitűntek magukat a virginiaiak, a kiknek minden lövésük biztos volt.

Washington ezredes egész nyugodtan lovagolt fel s alá, a min mindnyájan csudálkoztak.

Két hadsegéd esett el Washington mellett, a ki négyszer váltott lovat, de mindamellett nyugodt volt; a fiatal ezredes, — mindössze huszonöt éves volt — ez ütközet alkalmával vetette meg jövődő nagyságának alapját.

A gyarmatosok fedezete alatt lassankint visszavonult a katonaság. Burns fia, Bob és Richard is visszatértek övéikhez.

Az ejszaka zavartalan volt, de Washington tudta, hogy következő reggel ujult erővel fogják őket megtámadni a francziák.

Szerencséjére volt még három ágyuja.

Az angolok s az amerikai gyarmatosok az indiánokkal együtt nem voltak többen, három ezernél, míg a francziák száma a két sereg találkozása után vagy hétezerre rughatott.

A fiatal virginiaiak nyugodtsága s körültekintése bizalommal töltött el mindenkit, még az angol tiszték is elismerték, hogy nekik köszönhetik azt, a mit még megmentettek a tegnapi vereségből és alávetették magukat parancsának.

Kevéssel napfelkelte után felkelt Washington, megnézte az óvintézkedéseket, körüljárt katonái között, a kik őt mindnyájan szívesen üdvözölték.

Burnssal és annak barátjaival is találkozott. Nikunthas az ezredes elé sietett, meghajtott magát és így szólt:

— Tanacharisson fia üdvözöl téged, villogó szem.

Örülök, hogy találkoztam veled, Nikunthas, már régóta kereslek, válaszola az ezredes barátságos hangon. — Hű szövetségeseink, Tanacharisson, halállal lakolt hűségéért, de azért nem is fogunk megfélekezni fiaról. Szívesen látlak itt, ha nincsenek is veled a miamis harcosok.

— Ott vannak ni, — mondá Nikunthas komolyan, mialatt egy távolabb dombsorra mutatott. Washington távescövön keresztül csakugyan látta az ott táborozó indiánokat.

— Ezek a miamis harcosok? Ellened s ellenünk jönnek?

— Nikunthas majd elmegy hozzájuk és megkérdi tőlük.

— Jó. Ha a francziáknak segítenek, akkor elvesztünk. Ha csak lehet, tartsd vissza őket a harcztól.

— Megpróbálom.

Washington kezet szorított vele; még néhány szót váltott Burnssal és társaival, azután pedig elment.

Nikunthas is elindult és rövid idő múlva odaért az első csapathoz, kinyújtotta jobb kezét és így kiáltott:

— Nikunthas, Tanacharisson fia, beszélni akar a miamik böles főnökeivel.

(Folytatása következik.)

A medvekaland.

— A «Tanulók Lapja» számára. —

Egy decemberi hűvös este történt, hogy korábban feküdtünk le a szokottnál. Künn ezúdar idő járt. A nehéz fekete felhők szurok sötétséggel vonták be a földet; a Nemere pedig bömbölt, üvöltött; átsüvöltött a fák ágain; majd hajba kapva a hóval egy helyt házmagasságu torlaszokat emelt, másutt pedig csupaszzá tette a fagyos földet: majd az utcákon nyargalt fel s alá, s úgy meg megrázogatta ablakainkat, mintha sarkai-ból akarta volna kiemelni.

Benn vigan lobogott kis kályhánkban a tűz, lanyha meleget árasztva szerte-szét a szobában.

Nem tudtunk elaludni. Mesélni, adomázni kezdtünk. Egyik is, másik is mondott valamit, végre Bandira került a sor.

Bandit csak ebben az iskolai éyben ismer-tük meg. Nagyon komor fiu volt. Sokszor kér-deztük mi annak az oka, de ő mindig kitérő feleletet adott. Most addig kértük, míg végre nem tudott ellentállni kérésünknek s a követ-kező kis elbeszélésben mondta el komorságá-nak okát.

— Tudjátok hogy hol lakom? — így kérde elbeszélését, — ott, hol bájosabb a vidék, üdőbb a levegő, fenségesebb a természet, ott hol hamarabb esik a hó s erősebbek az emberek mint akárhol széles Magyarországon, Hetfalunak egyik falujában Bácsfaluban.

Maga a falu gyönyörű helyen fekszik. Mind-járt vele szemben emelkednek a kisebb hegyek, melyeknek oldalain igen szép erdők vannak. Óriási fenyők — melyekhez hasonlót csak még Amerika őserdeiben lehet találni, — bükkfák, cserfák rengeteg nagy erdőt alkotnak. Az erdőben a fülemile bájos dallama, a gerle sze-relmes bugása, a tengelice, a veréb csiripol-lása, a sárga rigók füttyülése, a levelek között átsuhanó szellő lágy susogása, a csörgedező kis patak kellemes locsogása, oly csudálatos harmoniába egyesül: mely a természet iránti legérzékletlenebb embert is természetimádóvá teszi.

Majd távolabb a Csukás, Totpál s a Bucsecsnek meredek ormai emelkednek.

A Csukás és Totpál meredek, sziklás olda-lán oldalai között, pár száz méternyire a tenger színe, felett, csörtetve, csattogva, zugva, bugva, itt örvényt, ott zuhatagot, majd szigeteket alkotva, majd pedig valamely kiváló szikla csucsán

megtörve, szétsziporkázva, rohan a Csángók szilaj folyója a Tatrang.

Egy magasztos s örök tájkép az egész vi-dék, mely méltó volna egy Rembrandt ecese-tére is.

Epen egy éve mult annak, hogy az őszi vakácziön, midön a levelek már hullani kez-dettek, haza mentem több barátommal. A ter-mészet nagyszerűsége egyszerre meghódította mindnyájunk szívét. Kértek, hogy tegyünk egy két napi kirándulást s nekem mint gazdának, kötelességem volt vendégeim kívánságát tel-jesíteni.

Másnap korán felkeltünk, s elemőzsiát véve magunkhoz, utak indultunk. Nagyon szép őszi nap volt. A nap piros tányéra pirosra festette a házak oldalát, tetejét; a beharmatozott füve-ket, a folyó tükrét, a hegyek csucseit. A Csukás felé indultunk. Kanyargó, bemohozott hegyi ösvények vezetnek fel reá. A természet új meg új változataival magára vonta barátaim figyelmét s folytonosan lekötve tartotta azt úgy, hogy órák röpké pillanatokként tünnek el. S már a nap merőlegesen sütött, midön meg-pihentünk. Pihenés közben ebédeltünk.

Ebéd után ismét tovább folytattuk utunkat. A délután órái Homerosz óráinál is gyorsab-ban multak el. Az este már közeledett. A va-csorai csillag tündökölni kezdett az égen s az előbbi bágyasztó levegőt hűvösebb váltotta fel. Mi mivel kitűzött czélunkat elertük, meg-pihentünk s az erdő szélén fekvő ágakból tüzet gyújtottunk. A lobogó tűz mellé mind-nyáján letelepedtünk s falatozni kezdtünk. Falatozás után inni akartunk, de vizünk — nem volt.

— Ki jön velem, hogy hozzunk vizet? — kérdeztem én, ki jól ismertem ennek a vidék-nek minden zegét-zugát.

— Én is! én is! — kiáltott mindegyik.

— Igen kedves barátaim, de minek men-jünk annyian? Elég lesz egy közületek, ti töb-biek pedig menjetek még sok szá-raz ágat, hogy ha nem akartok tetlenül ülni — mondtam én.

— Jó lesz, jó lesz! — feleltek ők.

— Huzzunk sorsot, nehogy még összevevesszünk azon, hogy ki jöjjön velem — szóltam én.

Mindnyáján beleegyeztek ebbe. Sorsot huz-tunk. A sors Hollósi Sándor kedves bará-tomra esett.

Több fáklyaként összekötött ágat meggyuj-

tottunk s úgy indultunk neki az ég oltalma alá vett erdőnek.

A csermely, a mely felé indultunk, az erdő közepe táján feüdt. Vigan mentünk, de a mint az erdőfelé közeledtünk, vigságunk kezdett eltűnedezni. A mint az erdőbe értünk, melynek sötétsége, magánossága, visszaidézte bennünk a gyermekkorunkban hallott rémképeket, mindket-ten önkéntelenül megrázkódtunk. Egy előre nem látott veszélynek volt sejtelve e megrázkódás. A lehullott leveleknek lábunk alatt való meg-zörrenése: egy-egy fának messziről csudás ala-koknak látszó ága; egy-egy éjjeli madárnak szárnycsattogása, a legrémesebb borzalmakat idézték fel emlékezetünkbe. A felelem és reme-gés között egyszerre csak távolról két szem, olyan, mint két a hamu közül halványan elő-pislogó parázs, mint két kialvó felben levő gyertya-láng villant felénk.

E két szem birtokosa medve volt.

Iszonyubb rémület fogott el minket e medve láttára, mint Machbethet Bancon szellemének megjelenésekor. A rémület miatt egyet sem tud-tunk előre lépni, egy hangot sem tudtunk ki-ejteni, szinte kövé meredtünk mint Polydectes a Medusa-fő láttára: annyira elvette minden önfentartási képességünket, a medvétől való félelem.

A medve gyorsan közeledett felénk. Majd a mint hozzánk ért, úgy elordította magát, hogy rengett tőle az egész erdő. Megtámadott. Minden fegyver nélkül állottunk a hatalmas állattal szemben, mely rettenes erővel rontott reánk. Egy erős ütessel úgy megütött, hogy eszmélet-lenül rogytam össze; majd egy másik hatalmas ütessel Sándort tiporta le a földre, kinek kezéből messze kiugrottak az égő kis ágak.

Itt megállott, törölni kezdé az izzadságot, mit az elbeszélés izgatottsága szült. Aztán pedig így folytatta:

— Bandi! Bandi! — kiáltott fájdalmasan nyő-szörgő hangon Sándor. Ez a hang, mely csak egy halálra kinzottnak jöhetet ki a torkából, egészen magamhoz térített. Arra felé fordultam, a merről hang jött. Iszonyu látvány tárult sze-meim elé. Láttam mint marezangolta barátomat a medve s hallottam mint hörgött ő a nagy fájdalomtól. Szinte örüllté tett sorsa. Majd neki akartam futni, hogy herosként küzdjem meg vele; majd Vas Jancsiként a fákat akartam

gyökerestől kitepni, hogy azzal üssem agyon a gaz bitangot. Da mit árthat a gyenge nyul az erős oroszlánnak? Hirtelen egy más gondolat cikázott át agyamon. A Sándor kezéből kiü-tött ágakcskák még égtek. Azonnal felszedtem egynehányat s minden veszélyt félre dobva a medve felé futottam, melynek meggyújtottam lombos szőrét. Egy kis üszög elég, hogy fel-gyujtsa a legnagyobb házat; egy kis szikra elég, hogy hogy felrobbantsa a legnagyobb mennyiségű puskaport; egy kis égő ág elég hogy lángba borítsa a medvét

A medve, a mintlángban állva ordítani kezdett slángot látszott lehelni a szája körül égő szőr-től; s majd, a mint földhöz vágta magát vagy bukfenchezet vetve rémült gyorsasággal szaladt a csermely felé; Sándor, a mint félíg megmar-czangolva állott s a fájdalomtól eltorzított ajkával az utolsó hörgé; s én ki köszoborként álltam az égő fáklyával kezemben, a rengeteg erdő közepette a borzalomnak oly jelenetét nyújtottuk, a milyent még Dante Poklában is keresni kell.

A mint a medve elmenekült, letérdepeltem barátom mellé, ki halotthalványan feküdt az ösvény közepén. Fekete fürtei össze-vissza kuszálva arczára borultak, szemei mind lejjebb-lejjebb csukódtak, szája csak egy-egy erős rán-gatással jelezte, hogy még él. A többi barátaim is, kik meghallották a medve ordítását s féltek valami veszedelemtől, már közeledtek. Mikor látták, hogy Sándor mozdulatlanul fekszik, mindnyáján hangos zokogásba törtek ki. Csak én nem tudtam sirni.

Az a sok egymást követő esemény teljesen megzavarta eszemet. Saroglyát csináltunk, fel-tettük rá Sándort ki útközben meghalt, s úgy távoztunk el a veszedelmes helytől. Nos, most tudjátok, hogy mi az oka.

Igy végzé elbeszélését. A mécs már az utolsó-kat pislogtatja, a parázsak is már hunyorítani kezdenek s mi is nemsokára elalszunk. Künn a Nemere, mely az elbeszélés borzasztóságát még inkább fokozta, még bömböl, üvölt, sipol, még nyargal fel s alá az utcákon; majd át-átsüvölt a fák ágai között s örüllként forgó tánczot jár a hóval.

Jakab János.

Kurucz-nóták.*

Fordulj, kedves lovam,
Lengyelország felé,
Ugysem jövök én már
Soha visszafelé;
Szegény hazámat már
Sohase láthatom —
Nincsen olyan bánat,
Mint az én bánatom.

Tele van a lelkem
Keserű könyekkel,
Alig-alig bírok
Hünykődni szívemmel;
Amúgy érzek, úgy fáj,
Hogy ki sem mondhatom
Nincsen olyan bánat,
Mint az én bánatom.

Indulok, megállok,
Bucsuzom örökre,
Utolszor borulok
A hazai földre;
Utolszor csókolom
Holtig siratgatom —
Nincsen olyan bánat,
Mint az én bánatom.

A bujdosó Rákóczi-ról.

A merre bujdosol
Erdőn, hegyen át:
Ne mossa le zápor
A láb nyomát,
Avarba ne rejtse
Levéltakaró,
Szél el ne söpörje
Ne fődje be a hó.

Őrizze meg épen
A sűrű vadon,
Maradjon sugaras
Mindig az a nyom,
Minden kis porszeme
Sértetlen álljon —
Hogy jószágos Urunk
Visszataláljon.

Endrédi Sándor.

Jókai „Sárga rózsá”-ja.

— A «Tanulók Lapja» számára. —

Most azonban már ideje, hogy ennek a hatalmas tényezőnek a forrását: Klárikát megismerjük. — Ne keressünk benne semmi feltűnőt, semmi különösét. — Nincs benne oly démoni szerelem, mint Szunyoghy Ozmondában, oly akaratérő, mint Baradlaynéban, olyan ész és szellem mint Traunhold Godivában. — A mivel mindekit megnyer és elbűvöl: épen egyszerűsége. — Egy leány, a kire semmi idegen tényező nem hat, a ki a maga teljes nőiségének szépségében ragyog: mindig hódít. Kaczer egy kisé, legyezgeti hiúságát, hogy ketten homolnak utána. — Hitegeti mind a kettőt, pedig csak az egyiket szereti igazán, amint azt maga is bevallja és a mint az önfeláldozó ápolása is bizonyítja. — Kaczerá-gáért iszonyuan meglakolt, sorsa eszembe juttatja a Kund Abigélét, a ki a kegyetlen játékban mindent veszített.

Klárikának megmaradt valami: egy elhibázott élet mardosó tudata. — Vétke akkora

* Mutatvány szerzőnek most megjelent kötetéből.

legalább mint Bärzi Benő kedveséé, s bűnhődése? Az sem kisebb. — Az ő sorsában is az a felfogás érvényesül, melyet fentebb, Deesi Sándor tragikumának fejtegetésénél említettünk. — E három fő alak köré csoportosulnak a többiek.

Igaz, hogy csak a staffeget alkotják, de velük és általuk népesedik be a pusztai élet a maga sajátosságaiival, költészetének fenséges szépségében. — Mindegyik genre alak, de azért meg vannak bennük az egyéni vonások is. — Csak névleg említem; a bohéme festőt, a komoly állatorvost, az együgyű hajásárokat, az öreg számadót. — Nem volna teljes a kép, ha megfeledekzném az állatvilágról, a gulyáról, a ménésről, meg a Deesi Sándor «Vidám» lováról.

Hiszen ez nem is állat, ennek lelke van, épen csak, hogy meg nem szólal. — Részese volt gazdája minden örömeinek és most hűsége sen oszítja meg vele fájdalmát.

Nélküle a csikós csak félemler, mikor lel-

kének felét már úgy is ott hagyta a hortobágyi csárdában, a melynek falai, ha megszólalának, három ember elveszett boldogságáról és elhibázott életéről tudnának szomorú regét mondani . . .

Ismerünk most már néhány embert a Hortobágyról, az ő sajátos gondolkodás módjukkal, érzéseikkel, szenvedélyeikkel. — Meg kell most még ismernünk azt az életmódot és földet, a mely őket ilyenekké tette. — Mert kétségtelen, hogy Deesi Sándor nem lenne olyan szilaj, ha végzete a jámbor juhok közé vezette volna: s Lacza Ferkó egyénisége is tán más irányban fejlődik, ha nem a Hortobágyon pillantja meg a napot, hanem valahol a Kárpátok között.

Elénk rajzolja a költő a csikós és gulyás életét a maga patriarchalis szokásaival. — Egész kis rendezett köztársaság, melynek elnöke: a számadó. — De azért alattvalói nincsenek, mindannyian egyenlők. Megvan ennek az emberszigetnek az ember oceán közepette a maga sajátos világnézete, felfogása. — Saját szemével nézi a természeti világ jelenségeit ép úgy, mint az emberek tetteit. — Ide még nem hatott a civilizáció mindent nivelláló áramlata. — Így élhettek eleink ezer évnek előtte, a mikor napestig bolyongtak pusztáról-pusztára, őrizgetve a nyáját, egyetlen kincsüket.

S a minthogy az ő ember majdnem szülőjének tekintette a természetet s azonosult vele, úgy éztette meg a csikós és gulyás nép a nagy anyatermészet szívének minden dobbanását. — De ők nem a modern természetvizsgáló szemeivel nézik a természetet, a kik ennek veszélyeit hol analitikus, hol szintetikus uton akarják megoldani, hanem avval a mythikus félelemmel és szeretettel, mely az ősembert jellemzi. — Tán avval, hogy az egyik csillagot a bujdosók lámpásának nevezi, nem azt akarja-e kifejezni, hogy kit az emberek elűldöztek, a természet veszi oltalma alá; a csillag fénye megmutatja neki az utat és menhelyet, mely eltakarja üldözői elől?

De nemcsak az emberek mások itt, hanem más a föld is, mely szülte és táplálta őket. Minden vonás, minden tünemény más itt, mint egyebütt s ép azért nem lesz érdektelen, ha a költő szétszört rajzait összeszedve, egységes képét adjuk az egész pusztának. Megjelenik lelki szemeim előtt a pusztai reggel, mikor a nap tüze alig tudja eloszlatni a szemfedő gyanánt elterülő ködöt; délfelé, mikor a nap hevével átmelegedett légrétegek elkezdik káprázatos játékukat; este, mikor az égboltjára kiülnek a csillagok, s a zivatar zajában, a mikor végig harsog a pusztán a vihar orgonája.

(Folytatása következik.)

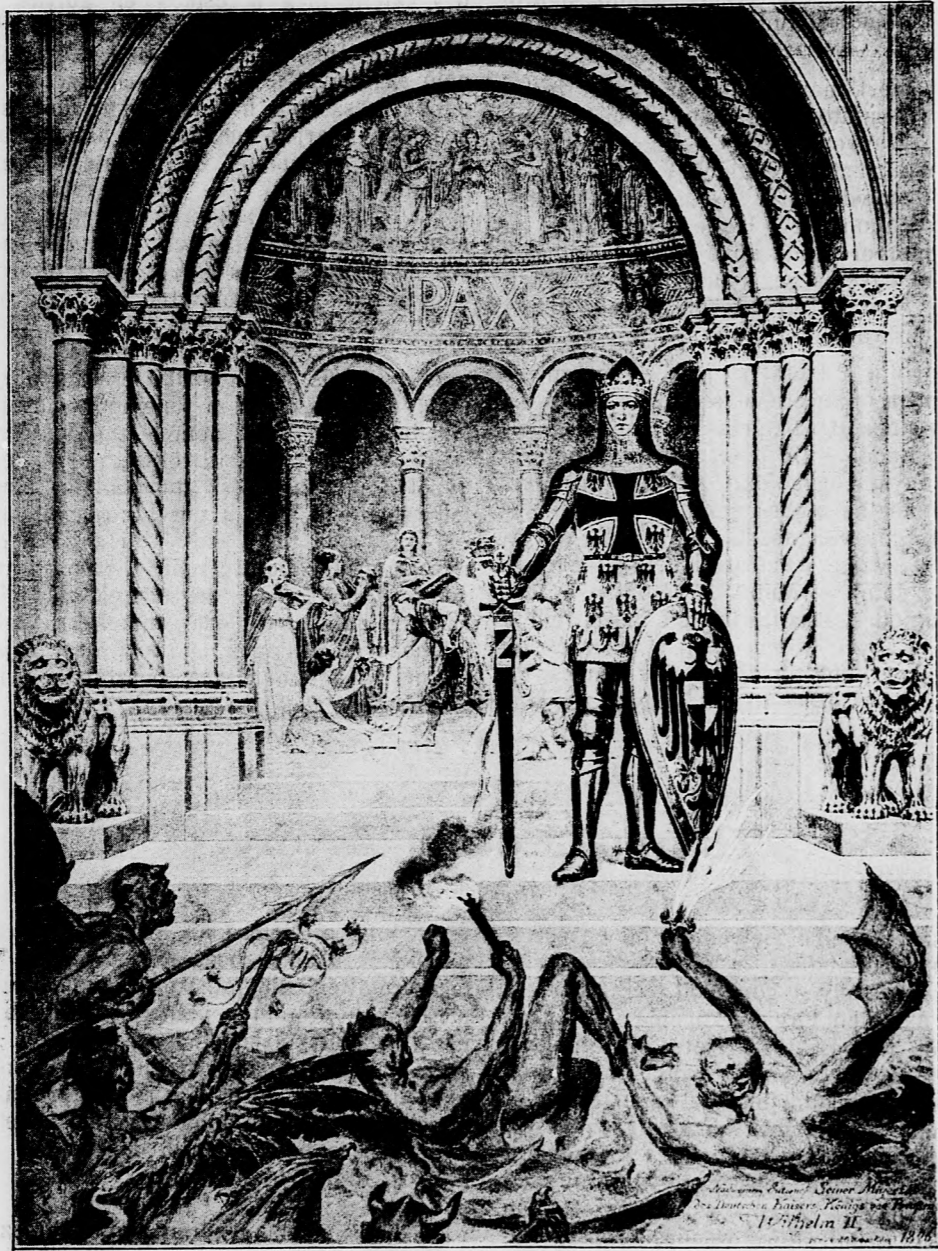
Tompa, Petőfi, Arany.

— A «Tanulók Lapja» számára. —

A természet képeibe mélyedés szüli egyszerűsége, a jelképiesség iránti előszeretettel, mely a gondolat, érzéseket a virágok, élettelen tárgyak képeibe öltözteti. Más a Petőfi természet szeretete. «A természet vad virágja vagyok én» — vallja önmagáról. Ő a természetet inkább merész képei, szertele-nül csapongó képelmének megvilágosítására, külső megérzékesítésére használja. Szépségiért, a benne megtestesülő fenségért, a természeti titokzatosért hevül. Arany a természet ölen az enyhülést, a hallgatag, csendes öregség vizsgálatját keresi, mely életet és elmulást reményt és lemondást, az élet tarka össze-visszaságát juttatja eszünkbe. A természet szeretetével csak a mély vallásosság áll egyensúlyban Tompánál és Aranyánál. Amaz a «lant és biblia, e két jó barát, karjain boldogan ringatta el magát.» Az isten akaratában való megnyugvás, a sors csapásainak keresztényi

türelemmel elviselése s a hit remény és szeretet megóvna a kétségbeeséstől. Ilyennek rajzolja legszeretettebb alakját, Toldit, ilyen maga is az életben. — Petőfit a vallás bensőbb ihlet már nem járja át. Személyes, végletes természete a sors csapásai közt jót-rosszat közönyös egykedvűséggel visel el, a megpróbáltatások idején is, midőn a hullámok feje felett már-már összezsapnak, inkább dacos, ki mint a játékos, utolsó tételét teszi kockára.

A közös vonások körén kívül költészetük az egyéni természet és hajlamok jellegét viseli magán. Tompa korántsem oly szabásu epikus, mint Arany, kinek mély megfigyelése, bonczoló szelleme egyszerűsége azzal a nyugodtsággal jár karöltve, a mi epikai tárgyalásra első alapkellék. Tompa is a nemzeti mondákból, néphagyományokból veszi tárgyait, de inkább részeiben, mint a compositio szerves összefü-

A NÉMET CSÁSZÁR RAJZA.
— Németország mint a béke űre.

A CZÁRI PÁR.

zésében ad művészt. Ilyenek népregéi, mondái és vig elbeszélései. Arany épen a szerkesztésnek nagy mestere; még ott is, hol a hagyomány gyér szála vezetik, alkotó keze, művészi feltalálása kitölti a hézagokat, megtalálja az összekötő fonalat. (Toldi-trilogia. — Buda halála.)

Petőfi kiválóan lyrikus temperamentuma ellentétben áll az epikus nyugalomával és tárgyilagosságával. És e nemű alkotásaiban (János vitéz. A helység kalapácsa. Széchy Mária. Apostol.) nem is a szerkezet kerekdedége, nem az alakok hű, következetes és plastikus rajza, hanem a népies hang és naívság sikerül neki.

Lyrájok is inkább eltérést mutat s alig érintkezést. Tompa érzékeny, melancholiára hajló. Az ilyen természetek könnyen feléreznek, a behatásokat hosszan megőrzik s át-meg át-olvasztják reflexióik műhelyében. Innen, Tompa lyrai költeményei a csendes elmerengésnek és elmékedésnek gyöngéd, szenvedély nélküli, sokszor szerény hangján szólalnak meg és mintegy elegikus fájdalomba olvadnak, még az elevebb lüktetésű népdalaiban is (Alant megyen. — Kidőlt az erdő fája. — Bujdosom a kerek földön stb.), ellentétben a szenvedélyes Petőfivel, kinek változatos érzése és képzelmenek szárnyalása a jelen eleven benyomásaiból táplálkozik, vagy ellentétben Arany megillető komolyságával s a lyrában is inkább az epikusra valló tárgyilagossággal.

Hazafias, politikai költészetök hangját és irányát a kor viszonyai idomítják. Azt szokták mondani az idők hangulata megtalálja a maga embereit. Petőfi, Tompa és Arany e részben egymást egészítik ki. Annak, a nagy munkára készülő, küzdelmek elé néző nemzetnek, mely vágyakkal és reményekkel állott egy nagy átalakulás küszöbén, az a tüzes lelkesítő hang kellett, az a csatakürt és harczi riadó volt kedves, mely gyujtott és kitartásra buzdított, az a hang és modor, melyet Petőfi képviselt. Az elnyomatás idegdermesztő állapotában, a tört remények korában meg az a finom gyöngéd feddással rejtett ezézés, mely a lemondás kétségeiből a tette ébresztés szavával ver fel.

Ennek a hivatásnak pedig a Tompa allegóriái feleltek meg. Midőn a nagy ellentétek és félreértések kiegyenlítésére került a sor, a békeltető, kiengesztelő hangot az a költő szólaltatta meg, ki még nemzete nagy tettekre vállalkozott, féltő gondoskodással óvott a túmerészségtől, a bukás szélén pedig megvigasztalt a reményerősítő hitével; ki oly igazán tanította, hogy nincsen olyan pusztaság, hogy az ember benne egy tenyérnyi zöld virányt ne lelne, melyet ha a szél behord sivatag fővényével, megsiratunk ugyan, tovább megyünk örökösreményvel. Igen, Arany «lyrai sohajokba tördelt fája lelke» mutatott rá a kibontakozás útjára (Széchenyi emlékezete).

(Folytatása következik.)

Az írás történetéből.

— A «Tanulók Lapja» számára. —

Az ember abban különbözik az oktalan állattól, hogy gondolkodni tud, s ez ad neki fölényt a többi teremtett lény felett. A gondolkodáshoz szükségképen a beszéd is járul. De a beszéd nem csak a beszélési képesség születik mindjárt az emberrel, magát a beszédet másoktól kell eltanulnia. Az emberi nemnek magának ki kellett gondolnia a beszédet, a mi nem volt könnyű dolog s nem is fejlődött ki rövid idő alatt, hanem századok teltek el, míg teljesen kiművelődhetett. Mivel az ember műveltsége az emberiség ős idejében igen alacsony fokon állott; gondolköre szűk volt, nem sok szót használt, hanem a legszükségesebb dolgok számára talált kifejezést. Folytonosan növekvő gondolköre azonban azt hozta magával, hogy mindig több és több szót képezett.

Könnyen beláthatjuk, hogy nem minden népnek volt egyforma gazdag a nyelve, hanem egyiké szegényebb másiké gazdagabb, abban az arányban, minél nagyobb vagy kisebb volt az illető népnek gondolköre, illetőleg műveltsége.

A műveltségnek magasabb vagy alacsonyabb foka, vagy az illető néptől és munkásságától, vagy pedig a természeti viszonyoktól függ. Mert tapasztalhatjuk, hogy azon népek, a melyek a tenger mentén laktak és így kereskedést űztek, vagy pedig az olyanok, melyeknek földje bőven megadott mindent, a mi az anyagi jólétre nézve szükséges, sokkal magasabb fokon állottak a műveltségnek, mint azok a népek, melyek nem közlekedtek másokkal, magukra voltak utalva s így nem művelődhetek.

Egyptom nem fekvésének és a Nilusnak, Assyria és Babylonia nem a termékeny föld-

nek, Róma és Görögország nem a tengernek, köszönhetik-e műveltségüket? Vizont Afrikának népei nem a természeti viszonyok miatt maradtak-e hátra a művelődésben, a szellemi fejlődésben?

A természeti viszonyok tehát igen sokszor előmozdítólag vagy gátlólag hatnak a népek művelődésére.

Mint már említettem, a nyelv gazdagsága vagy szegénysége a műveltség magasabb vagy alantabb fokától függ, de olyan nép még soha sem létezett, melynek nem lett volna nyelve; még a műveltség legalantabb fokán álló népeknek, mint például a tűzföldieknek és ausztraliaknak is volt és van nyelvök.

De a szóbeszédet bizonyosan megelőzte a néma beszéd, mert ez utóbbit sokkal könnyebb volt feltalálni. A szóbeszéd a néma beszédből csak lassankint keletkezett, mikor az emberek taglejtésük és arczjátékuk mellett egyes hangokat is használtak, hogy a taglejtést érthetőbbé tegyék például állati hangokat ejtettek ki s így alapját vetették meg a szóbeszédnek. Csakhogy később midőn az ember szükségletei mind nagyobbakká lettek, tapasztalatai és fogalmai bővültek, e körülmények a nyelvnek bővülését is magokkal hozták.

De később azzal sem elégedett meg, hogy gondolatait élőszóval fejezhette ki, hanem mivel természetében fekszik — arra törekedett, hogy tapasztalatait, életének eseményeit, viszonyosságait távollevő emberekkel és az utókorral is közölje s hogy ezt megtehesse, emlékeket

állított fel, a melyekre feljegyezte gondolatait és így jött létre az írás.

Minden népnél rákadunk az írás mesteriségére, még olyanoknál is, a melyek más népekkel nem érintkeztek s így nem tanulhatták el tőlük; s ámbár némely népnél az írás igen tökéletlen formáit találjuk, azt kell következtetnünk, hogy az ember természetében rejlett, hogy gondolatait élményeit, távollevőkkel és az utókorral közölje. Az írás használatára már a legrégebb időkben akadunk, s kezdete abba az időbe esik, midőn az ember rajzolni kezdett, minek nyomait már a kőkorszakban is észlelhetjük. De az ember gondolatait nem tudta mindjárt szavakba burkolni, hanem érzéki módon igyekezett kifejezni és ezt a rajzolással érte el.

Az írás első kísérletének a fogalomírás (ideographia) tekinthetjük, a mely a tárgyakat egyes jelek által állította az ember szeme elé. Ennek egyik alakja a képirás (pictographia) volt, mely az ember gondolatait képekkel igyekezett másnak tudomására hozni. A képirással nem lehetett elvont fogalmakat másnak értésére adni, mert csak az érzékeink alá eső tárgyakat, sőt azokat is megrövidítve s csak egyes jellemző részeit ábrázolta. Ha például azt akarták tudni, hogy egy embert valaki megölt, egy földön fekvő embert rajzoltak, a ki mellett egy másik állott fegyverrel.

(Folytatása következik.)

A „Tanulók Lapja“ IV. irodalmi pályázata.

Az esztendő már-már vége felé járván, kitűzük jelen évfolyamunk utolsó, *negyedik* irodalmi pályázatát.

Főszólítjuk lapunk összes előfizetőit és olvasóit, vegyenek minél számosabban és szorgalmasabban részt e nemes versenyben, mely tehetségeiknek valódi erőpróbájául szolgál s melynek eltekintő bírálata igazságos ítéletet mond dolgozataikról. Pályázatunk határidejének meghatározásánál tekintettel voltunk arra, hogy a karácsonyi szünetek közbeessenek s ilykép bőseges idő és alkalom jusson a munkára. Főlhívjuk még a pályázók figyelmét azon elvek megszívlelésére, melyeket a múlt pályázatra beérkezett dolgozatok bírálatánál fejtettünk ki: mivel a jutalom csak abszolút becsü műnek adható ki. Pályatételének a következők:

1. Bármely tárgy értekezés. Jutalma 10 korona.
 2. Valamely költemény széptani fejtegetése. Jutalma 10 korona.
 3. Kemény Zsigmond báró egyik regényéről («Zord idő», «Rajongók», «Férj és nő», «Özvegy és lánya», «Gyulai Pál», «Ködképek a kedély láthatárán».) szóló tanulmány. Jutalma 10 korona.
 4. Elbeszélés, mely tárgyát lehetőleg az iskolai életből vegye. Jutalma 10 korona.
 5. Eredeti költemény. Jutalma 8 korona.
- A «Tanulók Lapja» szerkesztőségéhez (Budapest, IX., Soroksári-utca 31. szám) címzett, bélyeggel ellátott levélben beküldendő pályamunkák 1897 évi február hó 15-ig adhatók be. Pályázatunkban részt vehetnek lapunk összes

előfizetői és azon önképzőköröknek tagjai, melyek a «Tanulók Lapját» járatták.

A pályázók dolgozatukhoz jelíges levelet tartoznak mellékelni, mely belül a pályázó nevét és lakásának pontos megjelölését, kívül pedig a dolgozat czimlapjára is rájegyzendő

jelíget tartalmazza. A dolgozatok külső alakjára nézve megkivánjuk, hogy a papírlapnak csak egyik felére legyen írva.

A pályázat eredményét jövő évi márczius hó elsején megjelenő számunkban hirdetjük ki.

Klapka György.

— Szavalta a Klapka-emlékszobor leleplezésénél a szerző. —

Viharban születtél cikázó villámnak,
Lánczok csörgése közt szabadság kardjának,
Csattogó haragod főséges hatalma
Vérrózsákat dobott a sötét viharba.

Piros vérrózsákat . . . Fehér halottakat . . .
Széttört bilincseket . . . Tátongó sírokat . . .
Tépett lobogóval futó ellenséget . . .
Tüzet az ős tüzből, mely lángolva égett.

Klapka György, Klapka György, mi voltál te nekünk!
Vitéz tábornokunk, koszorus vezérünk,
Zivataros éjben lobogó szövétnék,
Dörgő hadistene a magyar honvédek!

Első az elsők közt rohansz a csatába,
Düledő romokon te állsz utoljára!
Rendületlen a hort legtovább te véded —
S nem ellenség győz le, hanem a balvégzet!

Bukva is dicső vagy, fölséges, hatalmas,
Elveszett várban is büszke, diadalmos,
Komárom védőit, bármiként akarja,
Nem éri az önkény bosszuálló karja.

Megfogod ezt a kart és szorítva tartod:
Vitéz tábornokunk, ez a legszebb harcod!
Szabadság vitézét szabadon ereszted —
S elmégy bujdosónak: fölvenni keresztet.

Csupa rom itt minden! Semmisse marasztal!
Jajszavát e honnak elviszed magaddal,
Bujdosó utadon föl-föl sír szivedben,
Egyre hangosabban, egyre rémesebben.

Halálhörgést hordoz utánad a szellő,
Bítófákat rajzol elődbe a felhő,
Bilincsek csörgését hallod a viharban,
Egy-egy szív szakad meg, mikor az ég harsan.

Égre tör a lelked fájt honszerelme,
Nagy, erős akarat forrva-forong benne;
Hívod-hívogatsz az egész világot:
Főlszabadítani ezt a rab országot.

Bujdosó utadon rezgő csillag fénye:
Eltiport szabadság ébredő reménye.
A magyar légió! . . . Már ott a határon . . .
Örömköny a szemben . . . Harmat a virágon . . .

. . . Dobbanjon meg a föld! itt a hősök hőse!
Visszajött Klapka György, Komárom védője!
Várbástya fokáról néz alá kevélyen
A magyar dicsőség, szabadság nevében.

Sas szeme a tájon, mint az őrtűz száll át,
Mintha most is védné szép Komárom várát!
Mintha megzendülne érczajának szava!
Mintha örök daczczal nemet kiáltana.

Éjnek éjszakáján, ha az óra kondul,
Ha zugást hallotok: Klapka szobra mozdul.
Lelép a bástyáról, besuhan a várba:
«Talpra, fiuk, talpra! Előre! Csatára!»

Kelnek a honvédek, mind szuronysegezve,
Hajrá, rohannak az ostromló seregbe,
Duna-Vág vidékén űzik szerteszéjjel,
Győzelmet aratnak minden áldott éjjel.

Hol a magyar földnek a legszebb virága?
Fonjatok koszorút Klapka homlokára!
Fényes nap az égen, légy a nemzet ajka!
Csókdótló ragyogjon Klapka hős alakja!

Pósa Lajos.

VEGYESEK.

Negyven éves tanári jubileum. Szép és ritka ünnepély volt e hó 14-én. Ámbár zajtalan, minden külső pompa és fény nélkül, de mégis meghatóan és soknál maradandó emléket hagyóan folyt le. Pákh Károly az iglói gymn. rendes tanára, sok éven át volt igazgatója, 40 éves tevékeny működését ünnepelték. 40 év alatt 1600 tanulónak adta kezébe az érettségi bizonyítványt. Kivánságának megfelelően minden pompát és zajt mellőzve ünnepelték e ritka jubileumot. Délelőtt az iglói ág. ev. hitközség — melynek érdekében sokat fáradozott — presbitériumi közgyűlést tartott a gymn. disztermében, a melyen az ünnepeltnek 300 frtos költségen készített olajfestményü arczképét leleplezték, a nagy napot jegyzőkönyvileg megörökítették, folytatásul délután pedig tanítványai, a gymn. tanárikara és a többi iskolák küldöttségei tisztelegtek a jubilánsnál. Volt tanítványai ezer forintos alapítványt tettek «Pákh Károly» alapítvány czimén az iglói gymn.-nál, melynek kamatját egy felsőbb oszt. tanuló évenként kapja ösztöndíjjul. Végül pedig egy nagy díszes albumot nyújtottak át, melyben mintegy 150 volt tanítványának arczképe volt. Este 120 terítékű fényes banketet rendeztek tiszteletére, melyben maga a jubiláns is teljes szellemi és testi frissességgel a késő éjjeli órákig elmulatott. Persze, hogy a szebbnél szebb alkalmi tősztok sem hiányoztak. A vall. és közokt. ügyi m. k. minisztertől is érkezett üdvözlő levél, melyet München képviselő a jubilánsnak személyesen nyújtott át.

Katona József ünnepély. A kecskeméti ev. ref. főgimnázium Szépirodalmi Önképzőköré folyó hó 15-én, Bánk bán halhatatlan szerzőjének emlékére szép ünnepélyt rendezett az intézet tornacsarnokában. A műsora következő volt: Himnusz. Énekelte a főgimnázium énekkara. Megnyitó beszéd tartotta Nagy Ferencz tanár. Alom-dal Bánk-bán operából, előadta a főgimnázium zenekara. Emlékbeszéd írta Rosenfeld Zoltán VIII. o. t., előadta Nyíry Béla VII. o. t. Népdalok, előadta a zenekar. Alkalmi óda, írta Petneházy Boldizsár, szavalta Csajághy György VIII. o. t. Szózat énekelte az énekkar. Hunyadi-induló, előadta a zenekar.

Matinée. A mult iskolai évben megkezdett irodalmi matinékat folytatva 1896 nov. 22-én a sz.-udvarhelyi ev. ref. coll. Petőfi önképzőköré a csaknem két századon át feledésben részesült «Kard és lant hősenek» szentelt ünnepélyt. Az ifjusági dalkör «Élj őseink hazája» elragadó dallamai után Fejes Aron tanár elnök

megnyitójával munkára buzdította és tette sarkallá az ifjuságot. Vajna G. VII. o. t. «Zrinyi emlékezeté»-vel gyönyörködtetette a hallgatóságot. Bedő F. V. o. t. Kölesey «Zrinyi dalát» szavalta, zajos tapsot nyert. Orbán F. br. VIII. o. t. «Zrinyiasz méltatása» cz. értekezésével tartá lekötve a figyelmet. Márton A. VI. o. t. Zrinyiász V. énekéből adott elő részletet. Becsek I. S. o. t. «Zrinyi prózája és politikája» czimén tartalmas felolvasást tartott. Sipos J. VII. o. t. Zrinyi «Feszületre» cz. költeményének szavalása után az iskolai zenekar vérpezsgető, indulója alatt vonult ki a közönség.

A klapka-szobor. November 15-én leleplezték le Komáromban Klapka Györgynek, komárom hős védőjének szobrát fényes ünnepességgel. A leleplezés alkalmából Tuba Ferencz képviselő beszédet mondott, Pósa Lajos az ismert költő pedig saját költeményét szavalta el, melyet, hogy a tanulóifjuság megismerhessen és szintén szavalhasson, lapunk mai számában közlünk.

A szegedi főgimnázium önképzőköré október 18-án tartotta megnyitó gyűlését a következő tárgysorozattal: Himnusz. Énekelte az önképzőkör énekkara. — Elnöki megnyitó. Tartotta Zimányi Gyula VIII. o. t. — Csengery Gusztáv: A fogoly lengyel. Szavalta Timina Zoltán VIII. o. t. — A főséges Zalán futásában. Felolvasta Becker Mihály VIII. o. t. — Arany János: Rendületlenül. Szavalta Hentz Károly VII. o. t. Visszapillantás ezer éves multunkra. Felolvasta Kiss Aladár VIII. o. t. — Sziklay: Az udvarias ember. Szavalta Stefanovits Vilmos VIII. o. t. — Szózat. Énekelte az önképzőkör énekkara.

A pécsi főgimnázium folyó hó 22-én tartotta Föt. Zalay Mihály tanár úr elnöklete alatt rendes gyűlését. A jegyzőkönyv felolvasa és hitelesítése után, Kerese Gy. VIII. o. t. szavalta el «Antigoné»-t Sophokles—Csiky teljes sikerrel. Utána Dragonescu T. VI. o. t. adta elő Tompának «A gölyához» czimű költeményét közepes sikerrel. Őt követte Rudnyánszky M. br. V. o. t., ki Aranytól szavalta: «Leteszem a lantot» czimű költeményt. Most felolvasták «A keletindiai út» czimű értekezést is, melyet új bírálónak adott ki a kör. A program utolsó pontját «Millenniumi beszéd» czimű mű képezte, melyet a kör elfogadott; szerzője Buday D. VIII. o. t. Ezzel a gyűlés véget ért.

A soproni evang. főiskola ifjusági zenetársaság f. hó. 22-ikén reg. 8 órakor, a főgimnáziumi vegyeskar közreműködésével dr. Németh Antal főigazgató tiszteletére rendkívüli díszülést tartott, melynek tárgysorozata a következő

volt: Üdvözet. Nincs becsületi a katonának... Kurucz katonadal. Gúnydal a német divatra. Régi magy. dal. Előadja a főgimn. vegyeskar. Beriot Scénei de Ballet. Hegedűn előadta Arndt Gyula VIII. o. t. zongorán kíséri Liptay Jenő VIII. o. t. Mozart, Don Juan Ouverture. zongorán előadják Liptay Jenő VIII. o. t. és Ursziny Pál VII. o. t. Erkel F. «Bánk bán»-jából. Czimbalmón előadja Sárosi László VIII. o. t. a) Weber, A kard. b) Himnusz. Előadja a főgimn. vegyeskar.

A pápai ev. ref. főisk. ifjusági képzőtársulat f. hó 15-én tartotta VI. rendes gyűlését Csomasz Dezső alelnök vezetése alatt. Mult gyűlés jkve. felolvastatván, hitelesítést nyert. Parragh Gábor bíráló olvassa «A magyar királyság kettészakadása» cz. székfoglalóját. Tudomásul szolgál Rác Gyula bírálja a 9. sz. «Kalapomnál piros rózsza» cz. verset. Véleményét a választmány elfogadja s a művet félreteszi. Veres István bírálja a 10. sz. «Énekek éneke» cz. verses munkát. Véleményét a választmány elfogadja s a művet megdicséri; szerzője: Szánthó Gyula VIII. o. t. Décsi Kálmán szavalja az «Élő szobort» Vörösmartytól; A gyűlés névsor olvasás után véget ért.

IRODALOM.

Tom Tit harmadik száz kísérlete és produkeziója. Kevés könyvről lehet annyira elmondani a «miscuit utile dulci» itéletet, mint jelen gyűjteményről, mely Tom Tit harmadik száz kísérletét és produkezióját tartalmazza. Európa összes művelt nemzetei örömmel forgatták Good Arthur szellemes földadatait, melyekből az Athenaeum-társulata már tavaly lefordított két vaskos kötetre valót, az idén pedig kiegészítőleg a harmadikat tette közé s a közönség így az egészet élvezheti. Kedvét lelheti benne öreg és fiatal egyaránt, de kivált az elmés technikai problémákkal örömet bibelődő ifjuság első sorban bő tanulságot merithet belőle. Tom Tit feladatai meglepőleg illusztrálják a fizika, mechanika, chemia különböző törvényeit. Szemléletes, talpra esett alkalmatosságok által életet nyernek a nehezen érthető tételek és tünemények; a szilárd testek hosszúsági tágulását, a fénytörést, visszaverődést, középpontfutó erőt, anyag restséget stb. nevetségesen egyszerű kísérletek igazolják. Belejátszik e produkeziókba a derült humor eleme is: Tom Tit megtanít arra, mint lehet annak látszatát előidézni, hogy kifogtunk a megezáfolhatatlan természeti törvényeken. Idevágólag csak a nehéz-

kedés törvényével látszólag ellenmondásban álló, fölfelé guruló karika, pusztá kézzel történik vízfóralás jelenségeit hozzuk föl. Tom Tit könyve hasznos szolgálatokat tesz szórakozást kívánó társaságokban, mert a hol hozzá fordulnak, ott száműzve az unalom árnya. Különösen a «játékok és műkedvelő munkálatok» rovatai emelhetők ki e tekintetben. Melegen ajánljuk a nagy közönségnek és ifjuságnak egyképen, mely tisztán szépirodalmi olvasmányai mellett reális és kellemes mulattatót találhat benne. Tom Tit könyvének jelen harmadik sorozata 107 kísérletet tartalmaz, Poyetnek 117 magyarázó képével. Az Athenaeum kiadásában megjelent, díszes kötésű könyvnek ára 3 frt.

A rabszolga-karaván. Falkenhorst és May Károly nyomán átdolgozta Arkövy Rikárd, megjelent az Athenaeum részvénytársulat kiadásában. Ez az ifjusági munka a karácsonyi-könyvpiacon számára ültetődött át s annak bizonyára egyik legértékesebb terméke. Az ifjuságot annál is jobban érdekelné fogja, a mennyiben eltérve a kalandos történetek megszokott színhelyétől, Amerikától és az india-noktól, homályosabban ismert területekre és kevésbé firtatott viszonyokra tereli a figyelmet. Afrika bensejében játszik az elbeszélés, melyet Stanley, Emin és legújabbán Slatin pasa nevei, továbbá a mostani politikai bonyodalmak annyira aktuálissá tettek. Ezen történet tehát előnyösen gyakorolja az ujszerűség hatását. Élénk színekkel festi az ottani természeti és társadalmi viszonyokat, a feketék végtelenül sanyaru helyzetét, kiket a nyereszkes arabok rabszolgáknak huzozolnak el és embertelenül kinoznak. A mű középpontja Szimba, kit a fordító ügyes leleménnyel magyarnak tesz meg. Ezt a férfiat kalandvágya, tudomány- és emberszeretete hajtja Afrika mélyébe, hol a rabszolga-kereskedés megszüntetése és a négerék polgárosítása érdekében rettenthetetlen bátorsággal és erélyvel lép föl. E czélért viselt küzdelmét adja elő a történet, melybe az átdolgozó egy komikus tót alakot is belevisz. A vállalatnak természetesen sikeres lesz a vége s a hős munkatársaival nyugodtan térhet vissza hazájába. Érdekesítő mozzanatok, csataképek, vadászkalandok bőségesen szövődnek az eseményekbe. Az igen csinos kiállítású számos ábrával ellátott könyv ára 2 frt, 40 kr.

Kurucz nóták. 1700—1720 Irtá Endrődi Sándor. «A dicső Rákóczi-korszakot akartam nótákba megszólaltatni, úgy, hogy e nóták a kétszáz év előtt lezajlott történelmet újra zengjék, jelenítsék. Korrajzot akartam írni dalokban,

lehetőleg a régi kurucz énekek eredeti motívumai alapján, mely törekvésemről bőven számot adnak a kötetem végén álló jegyzetek. Iparkodtam szellemben, hangban, formában, hü tolmácsa lenni annak a nagy korszaknak, mely kimeríthetetlen forrása lesz a nemzeti poézisnak. És soha életemben több gyönyörrel nem dolgoztam munkán, mint ezen a kis nótás könyvön. Ezt mondja előljáró beszédében a költő, ki művét Thaly Kálmánnak ajánlotta, mint kinek lelkes munkálkodása és kiadványai e téren őt serkentették. A dalfűzér bevezető része a «Tárogátéhang», melyet a gyönyörű, régi motívumok alapján készült «Virágénekek» követnek. Erre jó a «Romlott Magyarország» című ciklus, mely az áldatlan viszonyoknak ad hangot egészen Rákóczy föllépteig; a «Kuruczvilág» egész a majthényi fegyverletételig terjedt események és hangulatok gyűjteménye, a «Bujdosók» melancholikus dalai pedig az egészet tetőzik be. Berekesztől az «Epilogus» szolgál. A könyvvel és jelentőségével bővebben első cikkünkben foglalkozunk, mutatványokat szintén közlünk belőle. A gyönyörűen, ennivaló kis zsebformában kiállított könyvet, borítékán Roskovits finom tollrajzával, az Athenaeum adta ki. Ára 1 frt 40 kr.

Ezer magyar feladat. Magyar iskolai dolgozatok gyűjteményét, vázlatokat, kidolgozott feladatokat s válogatott themákat ad kilapunk szerkesztője, dr. Rupp Kornél főgimn. tanár. A mintegy 250—300 oldalra terjedő nagy munka január végén jelenik meg díszes kiállításban. Erre a jelenleg nyomás alatt levő érdekes és hasznos könyvre a 2 frt bolti ár helyett 1 frt 50 krral előfizethetni Hangos Antal kereskedésében, Budapest, IV. Calvin-tér 5. sz. A megrendelések szerkesztőségünkbe is intézhetők, az előfizetési pénzek azonban Hangos Antal címére küldendők.

„Az 1848—49-iki magyar Szabadságharc története” című nagy illusztrált munkából most jelent meg a 69-ik füzet, a melyben Gracza György, a szerző, Budapest fölszabadulását az osztrákok igája alól írja meg a szokott érdekességgel. A füzet egykori képei ezek: Részlet a nagy-sallói ütközetből. A kéméni csata 1849. ápril 20-án. A komáromi vár ostroma 1849. márczius 31-én. A komáromi vár haditérképe 1849-ben. Petőfi-émléklap, Guyon Richard tábornok mint lengyel zsidó, midőn a komáromi vár ostromvonalán akar keresztülcuszni. Részlet az 1849. ápril 26-án vívott szőnyi csatából. Vetter Antal honvédtábornok. Részlet a szőnyi csatából.

Vallási küzdelmek kora. Magyarország történetének legmozgalmasabb korszakát képezik II. Mátyás király uralkodásának évei. A vallásháborúk ebben a korszakban törtek ki a legnagyobb erővel. Napi renden voltak a vallásháborúkat, a templomok elfoglalása, ezzel kapcsolatban nagyon természetesen a véres összeütközések, mézarlások. A katolikusok olyan vehemenciával fogtak hozzá az ellenformáció végrehajtásához, hogy a polgárháború kikerülhetetlen volt. Így lett aztán a vallás czimén megindított háborúból szabadságharc és nemzeti ügy az idegen, a német császár ellen, kitől a magyarok nem csak vallásuk szabad gyakorlatát, hanem magát a magyar nemzeti ügyet féltették. A protestánsok és általában a nemzeti ügy mellett küzdő magyarok a független, magyar és tulnyomó részben protestáns Erdélytől, az erdélyi fejedelmek pedig többnyire külföldi protestáns fejedelmi szövetségeiktől kaptak fegyveres támogatást. A protestáns és nemzeti ügy védelme ebben a korszakban Bethlen Gábor erdélyi fejedelem nevéhez fűződik. Ezeknek a hosszu, a nemzet erejét, vérét, vagyonát emésztő küzdelmeknek, a szomorú emlékeztető vallásháborúknak történetét írja le.

«A magyar nemzet története» című tizkötetes nagy munkának (millenniumi kiadás) VI. kötete: «Magyarország története II. Mátyástól III. Ferdinánd 1608—1657» a melyből most kerül könyvpíczra a legújabb kiadott 88—89. füzet. — Ezekben a füzetekben le van írva Báthori Gábor uralkodása, az 1613-iki országgyűlés, Bethlen Gábor uralkodásának kezdete és erre a korszakra vonatkozólag számos képes ábrázolat, azon korbéli arcképe disztiti a füzeteket. Bethlen Gáborról két egykoru metszet után elkészült arcképet találunk, ugyancsak közzölve van legerősebb ellenfelének Forgách Zsigmondnak arcképe szintén egykoru metszet után. Mint igen értékes műmelléletek vannak a füzetekhez esatolva: «X. Károly Gusztáv svéd király találkozása II. Rákóczi Györggyel». Egykoru rézmetszet Dahlberg E. svéd tábornok főnök felvétele után, «Zrinyi Miklós a költő» Thomas János egykoru rézmetszete után, melynek egyetlen eredeti példánya gróf Aponyi Sándor birtokában van; «Weisz Mihály halála» régi olajfestmény után, mely az ezer éves országos kiállításon is látható volt. Az egyes füzetek ára 30 kr. Kapható minden hazai könyvkereskedésben. Előfizetés negyedévre (12 füzet) 3 frt 60 kr. Félévre (24 füzet) 7 frt 20 kr. Az előfizetők minden héten egy-egy füzetet kapnak.

FEJTÖRŐ.

— Rovatvezető: Császár József. —

1. Számtani kérdés.

Valamely számtani haladvány 9 első tagjának összege 162, kerestetik mind a 9 tag.

2. Földrajzi kérdés.

Melyik tó az, a mely Csikmegyében a Nagy-Csomány hegy délnyugati oldalán fekszik 918 m. magasan? Szabályos hosszukás kör alakú. A partján mi van?

3. Történelmi kérdés.

Ki volt az a thesszali király, a ki mint első görög lépett trójai partra? Laodameia meddig volt felesége? Ki ölte meg? Felesége mit eszközölt ki halála után az istenekről?

4. Természetrizai kérdés.

Mi a neve azon eszerjének és melyik rendbe tartozik, a melynek virága zöldes-fehér, gyümölese négy esücskös, rózsaszínű; magköpenye narancspiros; vadon és kertekben nő? Magvából mit csinálnak?

d	e	e	e
e	e	e	g
g	g	r	r
r	r	ü	ü

5. Koczkarejtvény.

(Császár József.)

A koczkában levő betűk úgy helyezendők el, hogy vízszintesen és függőlegesen olvasva ugyanazon szavakat adják.

A 46-ik számban közölt fejtörő kérdések megfejtése? Számtani kérdés: A két szám 7 és 3. — Földrajzi kérdés: Perim szikla-sziget. — Történelmi kérdés: Miltiades, meghalt 489-ben Kr. e. — Természetrizai kérdés: A nemes nyest vagy nyuszt (mrstela martes) rágesáló a menyét-félék (mustelina) esaládjából. — Képtalányok. I. Hass alkoss, gyarapits, a haza fényre derül. — II. Cicero és Kossuth.

A 46. számban közölt fejtörő kérdések megfejtői: Marikovszky László, Grossmann Oszkár, Kulcsár Kálmán, Németh Péter, Bauman Jenő, Ferber Győző, Hodács Ágost, Adler Ernő, a sátoralja ujhelyi főgimnázium önképzőköre, Almásy Ferencz, Deim József, Réthy Gyula, Müller Lajos, Torday Imre, Várady Béla, Scholer Béla, Teleki István, Pálffy Lajos, Tóth Aladár, Steinbach Antal, Hufnágel János, Sonnenfeld Béla, Nagy Gábor, Péchy Lajos, Sarlay Antal, Konrád Károly, Fodor Béla, Sziklay József, Glass Jenő, Ternyei István, Ráner Gyula, Hazay Imre, Ács János, Gadó Sándor, Bodola Lajos, Beöthy Sándor, Áronfy Ernő, Hegedüs Ferencz, Kerbler Lajos, Deutsch Manó, Varga Jenő, Hartl László, Miklóssy Gyula, Kaufmann Sándor, Osztovcics Béla, Serédy István, Szepesy Géza, Weisz Henrik, Ferenczy Jenő, Nagy Valér, Farkas Ferencz, Kövy

«Kosmos» müintézet nyomása. Budapest, VI., Aradi-utca 8.

Pál, Tomcsányi Béla, Szauer László, Kohn Vilmos, Kerekes Lajos, Berlányi János, Fodor Lajos, Udvardy Jenő Hodács Ágost.

A könyvjutalmat a a sátoralja ujhelyi főgimnázium önképzőköre nyerte el.

Szerkesztői telefon.

L. I. Debreczen. Jönni fog, kérjük a folytatásait is. — T. Gy. «A vizsgák után» sikerültebb, mint a másik; az elsőt talán beosztjuk. A pályamunka «Antonius beszéde Caesar holtteste felett» nem jött meg. — Gulyás I. Késmárk. A kérezt lap évek óta megszünt. M. G. Udvarhely. A vers elég jó, — talán jönni is fog. — M. E. Sopron. A tudositást máskor is szivesen fogadjuk. — B. I. Az a thema annyira elvont és unalmas, hogy közlése lehetetlen. — Kopasz. Az emlékezzünk cz. cikk egy irodalomtörténeti kézikönyv anyagánál többet nem ölel fel, azért nem közölhetjük. — Olvasóinknak. Kötő és jókarban levő kézi fényképezőgépet olesón elad Deutsch Imre gimn. tanuló Esztergomben. — L. G. Róma a XIII. században nem közölhető. Kapunk mi öntől jobbat is. — P. M. 1. A Tuillériák palotáját 1871. évi május 24-én a kommunisták gyújtották föl. Leégett az egész épület, csak a két szárnya maradt meg, a mely a Louvre-ral kötötte össze. Ez a két szárny ma is fönáll. A sajnápartii balszárnyban kereskedelmi muzeumot helyeztek el, míg a másik, a rivoli-utcai a számvevő kamara tanácskozó helyiségül szolgál. — 2. A párisi Pantheon tulajdonképpen templomnak építette 1764-ben, XV. Lajos, még pedig a város védőszentjének Szent Genovévának a tiszteletére. 1791-ben a nemzetgyűlés elvette az Istenházat az egyháztól s elnevezvén Pantheon Françaisnak, föllállította benne a forradalom nagyjainak a szobraikat, — volt biz azok közt akárhány varga és serfőző, — a hatalmas boltozatok alatt pedig díszsírhegyeket készített az érdemes polgártársak részére. I. Napoleon visszaadta ugyan az egyháznak a templomot, de azzal a kikötéssel, hogy a sírhelyek megmaradjanak. XVIII. Lajos 1822-ben újból föl is szenteltette a Genovéva-székesegyházat, de a juliusi forradalom megint kiragadta azt az egyház kezéből, míg végre 1885-ben Grévi köztársasági elnök, hogy Hugó Viktor tetemeit elhelyezhesse benne, végleg megfosztotta a Pantheon egyházi jellegétől. Ezért mondják profán épületnek a Panteont. Ez óriási épület 112 méter hosszú, 84 méter széles, és a kupolája 90 méter magas. Az alakja a görög kettős kereszt formáját mutatja. A sírhelyek a galériát tartó 112 korintusi oszlop alatt vannak. A világosságot felülről kapja a Pantheon, mert ablakai nincsenek, 3. A Bécsi Burg legrégebb része a Schweizerhaus, mely a XIII. században épült. Az egész palota a Ringen épülő új résszel együtt nyolcz hektárnyi területen fekszik, a kerteket ide nem számítva. Jóval nagyobb tehát, mint a pétervári teli palota, a mely egészben csak hat hektárnyi területet fog el.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26803. sz. alatt
A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA AJÁNLVÁ

Előfizetési árak:		SZERKESZTI:	SZERKESZTŐSÉG:
Egész evre	4 ft.	Dr. RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-utca 31.
Fél evre	2 ft.	főgymnastiumi tanár.	KIADÓHIVATAL:
Negyed evre	1 ft.		Budapest, VI., Teréz-körút 23. sz.
Megjelenik minden vasárnap.		Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és könyvnyomda es hírlapkiadó részv.-társ.	KÉZIRATOKAT nem adunk vissza.

Az első hó.

(*) Szállj, szállj csak hulló pehely, nehezen vár a pihenő föld; takard be, hogy ne lássék göröngye, fedezd be a sárgult leveleket fehér, frissen esett áttetsző lepleddel!

A hideget hoztad magaddal, de azért szeretünk téged; nehezen vartunk és azért szivesen köszöntünk. A te apró pelyheid mindent betakarnak; a paloták hatalmas tetőit, a kicsiny sirdombot s a tolvaj lábanyomát. Te igazságos vagy mindenki iránt, te nem vagy válogató, neked mindegy a dóm kupolája, vagy a cigány-sátor lyukas vászna!

Ez az igazi egyenlőség! Valahányszor a te nem válogató, ritmikus arányban hulló pelyheidet látom, olyan érzés kél szivemben, mint mikor az ereszen az első fecske édes csicsergését hallom. Neked el kell jönni, hogy az elmuló esztendő ünnepi színbe vonjad, ártatlanba, tisztába, fehérbe. Mintha kegyes atya volnál, a ki a feledés fátyolát bocsójtja vétkező gyermekének meggondatlanságaira s bocsánata jelül, ünnepi, új, fényes köntösbe öltözteti.

Oh, mert nagyot vétkezik egy év alatt az emberiség! Vétkezik a természet, az isteni és emberi törvények es önmaga ellen. És látjuk, hogy az igaz bíró jutalmaz és büntet igazságosan. Megjutalmazza a jámbort, a becsületest, a törekvőt, az igaz embert; megbünteti az istentelent, a lustát, a gonosz szívűt. Az egyiknek hosszú életet ad büntetésből, hogy bünei büntetését unokáiban elvegye, a másikat magához veszi, hogy életét meg ne keserítse.

Mert hiába, szép az élet, a melynek létezelja van; — a hol a végezel megszűnik, ott kezdődik az élet rútábbik fele. És vannak olyan emberek is, a kiknek már nincs életezeljuk. Mikor a sírhoz közel a szív csak gyűlöttjel, boszúval, nemtelen haraggal van tele, mikor a

hozzánk közel állóktól is eltud fordulni szivünk akkor már nincs létezel, nincs miért élnünk nincs mit keresnünk a világon. S az ilyen embereknek a hullógáló hópehely sem juttatja eszükbe hogy mindenre van a természetnek takaró leple.

Neked, édes ifjuság, mit hoz a hullógáló hópehely? Anyagot hőembereidhez, talajt szánkóidhoz, s mindenek fölött tal n jó meleg szobát, a melyre kárhoztat iskolai kötelelsséged, tal n saját szorgalmad, nemes ambicziód. Oh, azok a felejthetetlen téli esték, melyek lámpa mellé kényszerítve kezded adják a könyvet, tal n egész életedre hatással lesznek!

Lelkemben megújul a diákevek zimankós téli estéinek emléke. Szivesen ültem a könyv mellett, nemesak kötelelsségemet végezve tiszteres pedanteriával, hanem az ifjusági könyvtárból hozott könyvek buzgó olvasásába is merülve. Akkor kezdtem sejteni Petőfi, Tompa, Vörösmarty és Arany költészetének értékét, lelkem szivesen kalandozott ismeretlen országok pusztaságain és őserdőiben, melyeket élénk útleírásokból olvastam s megcsodáltam az állatvilág nálunk nem található szörnyeit, melyeket régi képes njságok sárguló, foszladozó lapjain lerajzolva láttam. A nagy emberek, írók, hősök, vezérek és fejedelmek, tudósok és fölfedezők életét olvasva pedig eltűnődtem, hogy mivé fog engem tenni s hova fog vezetni a Gondviselés? És ezeken a téli estéken egy csodás világ képei vibráltak lelkemben, egy világé, melyet csak az ifjuság ábrándjai szöhetnek, rajzolhatnak előnkbe tanulókorunkban, de sohasem a férfikor delén.

Szállj, szállj csak hulló lepel, szorítsd, kényszerítsd az édes ifjuságot a szobába, ültessd jó könyvek mellé, ringasd édes ábrándképekbe lelkét és őrizd meg tisztán, szeplőtlenül a férfikor munkaidejére!